

Indicaziuns tar l'ediziun

Il text è vegnì endatà da Sabrina Bundi, sutassistenta dals 2009-2010, sin basa d'ina copia da l'exemplar da la Biblioteca claustrala da Mustér, fatga da prof. Helmut Stimm † ils 1975. El è vegnì controllà sin basa da la versiun electronica da Google

<https://play.google.com/books/reader?id=ZBtFAAAAcAAJ&printsec=frontcover&output=reader&hl=de&pg=GBS.PP5> e quella da la Bayerische Staatsbibliothek (http://reader.digital-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb10589991_00007.html) e preparà per la publicaziun electronica da Georges Darms.

Segns da correctura:

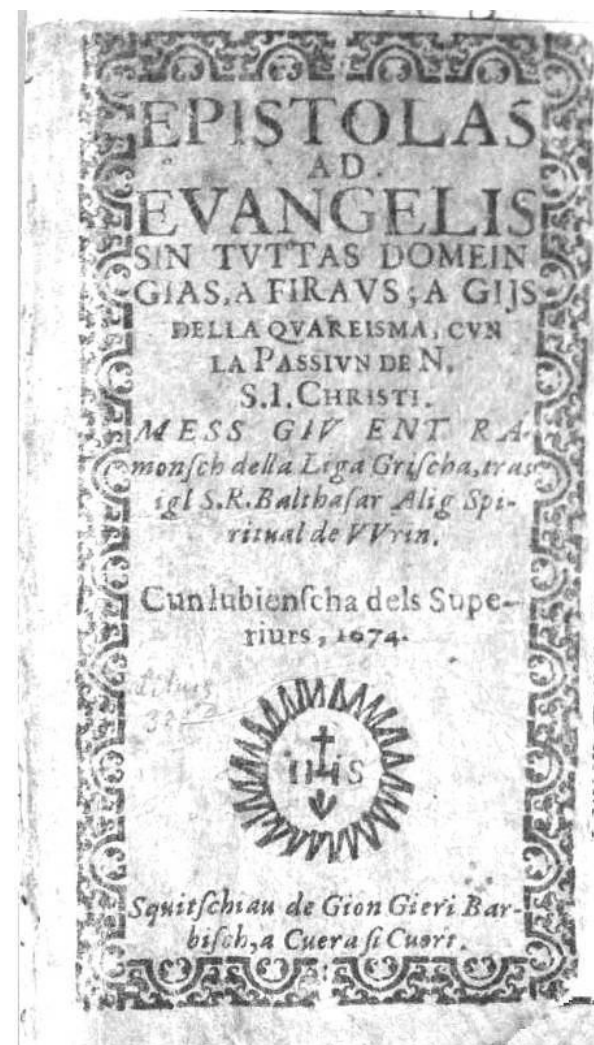
[] grafems cumpletads

() grafems d'eliminar

_ separaziun da text scrit ensemen

_ eliminaziun da spazis vids

Las scursanidas ~ (= *n*, *m*), p (= *per*) ed ⁹ (= *us*) èn sliadas cun grafems en autra scrittira. Tar ils auters grafems midads è la furma da l'original inditgada en las annotaziuns.

Pagina da titel

[III]

Arma da l'uestg Duri de Mont

[IV]

AD REVERENDISSIM, ET
JLLVSTRISSIM PRINCI
DIGL SOING IMPERII ROMAN
SEGNVR, SEGNVR
VDALRICO,
VVESG DE CVERA, SEGNVR DE
Fürstenburg, a Gros-Engstingen, &c,
Miu Clemenissim Fürst, à
Segnur.

Illustrissim, à Reverendissim Fürst, &
Gratiosissim Segnur.

E I sa legia els 14. cap. Apocal. Ca soing Gion
Evangelist hagi viu in Auñgel sgulond, per
miez igl Ciel, a portond igl Evangeli perpetten sur
tut igl pievel, als pagauns, a schlateina, a liungas
a clumond cun aulta vusch, tumeit igl Segnur, a
gli deit honur. Tals Aungels digl perpetten
Evangeli, sgulons per miez igl Ciel della soingia
Baselgia een igls Vuesgs, igls quals suenter igls
Apostels,

[VI]

*Christus termet per tut igl mund, a perdegar igl
Evangel a tuttas Creatiras. Math.c.16. Cunzunt
aber Vossa Fürstliche Gràtia, savend ch'igl
Evangel ei la buna nova della perpetna pâsch, a
Spindrament, ca munta principalmeing igl plaid
de Diu, ad ei la fonteuna de tutta salideiula
verdat, a vêrs deportaments, ad ei la vertit tier igl
salit a tuts Cartens. Romanorum. I. S'han ei
adina lur pli grond gargiament, ca la schubradat
seza digl soing Evangel, puntualmeing senza
errur, en tut lur Vuestgiu de Cuera, de tut lur
pievel seigi enconaschida, a salvada. Tras qual
iiffer, sco enta maun digl Aungel, soing Gion
vaseva igl perpetten Evangel, aschi enten far à
perdegar de Vossa Fürstl. Gratia, sa vesa ei la
vera Doctrina, à Spira verdat Evangelica; aber
sco igl Evangel perpetten ei ina visa digl soleigl
portaus digl Aungel per miez igl Ciel tras las
dodisch enzennas digl zodiaco, aschi ei la Clara
buna vita, à Doctrina de vossa Fürstl. Gratia
portada digl Aungel digl grond conseigl*

[VII]

*Schon dodisch à pli ons, per miez igl Ciel digl
Vuestgiu de Cuera, legrar, terglischar, à
mouuentar¹ tut igl pievel tier temma ad hanur digl
tut pussent Segnur; nonder era iou entella Insula
de Patmos, vi gi fin en quest salvadi de VVrin hai
viu terglischar las vertits Evangelicas de Vossa
F.G. sco lur justezgia pli buldonta ca la seza
perfectiun religiosa; Co ei een mieivels a
humiliteivels digl côr, ca sco ei adina s'han
humiliau, aschi ha Deus sur els auters alzau. Qui
se humiliat exaltabit. Luc.18. Ton viglioni een Ei
sur lur nursas, sco igl soleigl ei enten perpeten
VVacht, per igl bien, prû a niz digl mund. Lur
tapfradat, flijs à fermezgia tala, ca nagina lauur,
fadigia, nè molestia en Visitas, & Audienzas, &c.
Po El stonclar, tonta ei lur devotiun, ca entiras
noigs een Vossa F.G. enten lur oratiuns
perseverar; pernoctans in oratione L.6. Sur tut on
lur Breviarium enschanuglias orar, de tal temps
pli soing, ù fatschentus on gijs celebrar, mintgi on
entiras iamnas ord'igl mund enten Spirituals
exercitijs, a pli*

¹ monuentar

[VIII]

*gijs biaras huras enten soingias meditaziuns se
retrear, een mai nagina causa senza special
conseigl de Diu serrar giu. Nonder pâra lura
singulara sabienscha, conseigl, a prudentia.
Milsanavond per bucca cutschnir la modestia de
Vossa F.G. vi iou bucca dumbrar si lur biaras a
strengias giginas, a mortificaziuns, grondissimas
elemosinas, ca lur pli gronda richezgia denter igls
scazzis digl Ciel porten igls mauns dels paupers.
Tarlasc las rosas de mervegliusa patientia, cun
la quala ei gudognan las olmas, a las gilgias de
Angelica schubradat, tras la quala verameing in
vengons veschi de Diu tschirniu ora, per portar
igl Evangeli avond igl pievel, ei la sareina
exemplara vita de vossa F.G. Per igl qual, ad
autras biaras caschuns de grondas à Specialas
gratias, a Beneficis, a mi faiggias, per las qualas
iou cun tutta mia vita, lauur, a sauur
perpetnameing sun obligaus, hai voliu cun tutta
reverentia pusseiulameing à Vossa Fürstl. Gratia
quest Cudeschet dels soings Evangelis dedicar
per in tscheins ad enconaschienscha de tut miu
duêr, cun decor-*

[IX]

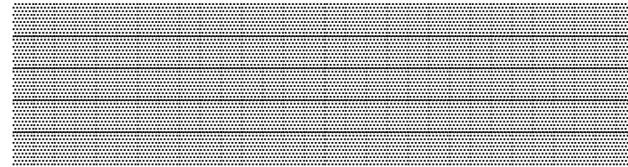
*meing vrar, ca Vossa F.G. vivig pia, terglischig, a
sclareschig biars ons sigl candelar digl culm de
Mont, a tuts en Casa digl Vuestgiu de Cuera, sco
igl soleigl de bij miezgij? vivig, à muossig cun las
sias biallas stolas ù vertits, de sabienscha,
charezzgia, buntat, Carinadat, misericordia,
iustezgia, abstinencia, Vigilontadat, Castiadat, &c.
A cun tut igl siu damanar, igl S. Evangeli, sco
entroccan vssa, pli clar ca jou quel en Ramonsch
cun plaids possig declarar? vivig, a seigig adina
tuts buns favorir, ad era mei malvegnons cun
quest cudeschet per sia gratia semper defender,
a schermegiar.
Dau a VVrin als 4. gijs de Fenedur, sin la Fiasta
de S. Durisch, Anno 1674.*

De Vossa Gratia Illustrissi-
ma, & Reverendissima.

Malvengons Spiritual,

Balthasarus Alius.

9)01(9

EPISTOLA SI
L'EMPRIMA DOMEIN-
GIA DIGL ADVENT.
S. Paul. Rom. C. 13.

Frars: ¹¹ Savent, ch'ossa ei l'hura, ca nus
destadeian si d'igl sien. Pertgei nies salit ei
ossa pli datiers, che nus vein cartiu.

¹² La noig ei vargada, igl gij aber vegnius nou
tier: frin davent pia las ouras dellas stgirezgias, a
targein ent ils vaffans da la glisch.

¹³ Vnligein vndreiulameing sco da dumpargi, buc
enten surmagliar, & eiuradats, buc enten
malzichtiadats, buc enten scoings, a scuidonza,

¹⁴ mo targeit ent il Segnier Iesum Christum.

2

EVANGELIVM SI L'EM-

prima domeingia digl Advent.

Luc. Cap. 21

ENten gletz temps: ha Iesus gig als sês luvenals. ²⁵ Ei vên ad esser enzennas vid'igl soleigl, a la glina, a las steilas: a si tiarra, enguoscha d'ils pievels, tras la confusiun digl tonar della mâr, a las vellas:

²⁶ als Christgiauns vegnien saccar via della temma, a igl vardar vegnint quellas causas, ca vegnien a vegnir sur tut igl mund. Pertgei las vertits dels tschiels vegnien a samover:

²⁷ a lura vegnien ei vêr igl Figl digl Cristgiaun vegnient enten ina nebla cun gronda pussonza a majestat.

²⁸ Mo cur che quellas causas vegnien ad antscheiver a daventar, sche mireit, ad alzeit vos tgiaus, pertgei igl vies spindrament ei datiers.

²⁹ Ad el ha gig adels ina sameglia. Mireit s'igl pumer de figs, a tuts pumers,

³⁰ cur chels porten naunavont igl frig, scha saveits, ca la stad ei datirs,

³¹ aschi er vus cur che vus vaseits quellas causas

3

daventont, scha saveigias, ch'igl ruginavel de Deus ei datiers,

³² pigl veer gig iau a vus ca questa schlateina vên buc ad'ir giu entrocca, ca quei ei tut diventau,

³³ igl tschiel, a la tiarra vegnian a vargar vi, mees plaids aber vegnien ramner.

Epistla sin lautra Domeingia digl Adventen. S.Paul.Rom.c.15.

Frars: ⁴ tuttas causas ca een scrittas, een scrittas per nies antruvidament: sina quei, che nus tras la patientia, a confiart della scartira veigian la speranza.

⁵ Deus aber della patientia, a d'igl confiart dettig a vus da quei saver in denter gliauter suêter Iesum Christum:

⁶ perquei che vus tuts per ina bucca ludeias Deus, a igl Bab de nies Segnier Iesu Christ.

⁷ Tras quei perneit si in gliauter, sco er Christus ha priu si vus tier l'hanur de Deus.

⁸ Pertgei iau gig ca Iesus Christus seigi staus in survient della surtagliada per amur da la verdat de Deus, per cunfermar las

4

amparmaschiuns, ca een daventadas als Babs.

⁹ Els pagauns aber honoreschen Deus per la misericordia; sco ei stat scrit: tras quei ò Segnier vi iau tei ludar denter els pagauns, a tiu num cantar,

¹⁰ a puschpei gij el; vus legreit vus pagauns cun siu pievel ensemel.

¹¹ A puschpei ludeit igl Segnier vus pagauns tuts, a vus pievels tuts ensemel igl ludeit.

¹² A puschpei gij Isaias: ei vên adesser la ragisch da lesse, a quel ca vên a lavarsi per reger sur els pagauns: sin lez vegnien ils pagauns (h)a vên lur speronza.

¹³ Mo Deus della speronza vus amplaneschig cun tutta letezia, a pasch, ent igl crêr, perquei cha vus veigias buldonza enten la speronza, a vertit digl Spirt soing.

Evangelii si lautra Dom. digl Advent.

Matth.c.11

Enten gletz temps: ² curca loannes ent la parschun vet vdiu las ouras de Christi, tarmettet el dus dels sees luvenals,

³ a schet a gli: eis ti quel

5

cha da vegnir, ner dovein nus spitgiar in auter?

⁴ a Iesus respondet ha gig adels; meit, a figeit da saver a Ioanni, quei che vus veitz viu ad vdiu

⁵ els tschogs vezen, els schiraus vaan, quels da biemal vegnien schubriai ils surs auden ils mors levan si, ad als paupers vên igl Evangeli pardagaus:

⁶ a biaus ei quel, cha vên bucca prender scandal de mei.

⁷ Mo chur quels mannen davent, ha Iesus entschiet a gijr tier la turbada de Ioanne: tgei esses ij ora ent igl desiart per vên? ina conna digl suffel manada?

⁸ ner tgei esses ij ora vên? in Christgiaun enten vestgadira lomma? perneit mire, quels cha vegnien vestgi cun vestgiadira lomma een enten casas dels Reigs.

⁹ Ner tgei esses ij ora per mirar? in Prophet? gie iau gig a vus, ch'el ei pli ch'in Prophet.

¹⁰ Pertgei ch'igl ei quel digl qual egl ei scrit, preing mire iau termet miu Aungel avont la tia fatscha, igl qual vên a pinar tia via avont tei.

6

Epistla sin la 3. Dom. digl Advent.

S. Paul, Philip. c.4

Frars: ⁴ vus semper lagreit ent igl Segnier; iou gig puschpei vus lagreit.

⁵ Vossa buntad vegnig faggia dasaver a tutta gleut; pertgei igl segner ei datiers.

⁶ Veigias quittau per nagina causa sonder enten tuttas oraziuns, a riugs cun angraziament vossas damondas a Diu fieit dasaver.

⁷ A la pasch de Diu, la quala varga tut antelleg pertgirig vos chors, a vos sentir enten nies Segnier Iesu Christo.

Evangelii si la 3. Dom. digl Advent

Ioan.c.1.

Enten gletz temps: ¹⁹ han ils gidius termes da Ierusalem sacerdotes, a levits tier Ioannem, p'ilg spiar, tgi eis ti?

²⁰ ad el ha confessau, a bucca snagau, & ha confessau, iau sun bucca Christus.

²¹ Ad els igl spianen, tgei pia? eis ti Elias? ad el schet, iou sun buc, eis ti in Prophet? & el ha dau resposta, natha.

²² Cuntut han ei gig a gli: tgi eis? perquei ca nus deien resposta a

7

quels ch'han nus termes, tgei gijs da tatez?

²³ Ad el schet, iau sun la vusch da quel ca clomma ent igl dasiert, paregeit la via digl Segnier: sco igl Prophet Isajas ha gig.

²⁴ A quels cha fovan tarmessi, eran d'ils Phariseers.

²⁵ Et ei han spigiau el, a gig a gli: pertgei battegias ti pia, sche ti eis bucca Christus, ni Elias, ni in Prophet?

²⁶ Joannes dat ad els resposta, a gi; iou batteg cun aua, mo ei stat in enten miez vus, igl qual vus ancunascheits buc.

²⁷ Lez ei quel, ca vên suenter mei, igl qual ei staus on ch'iou: digl qual iou sun bocca vangonz da snuar or la coregia digl siu calzêr.

²⁸ Quei ei d'aventau enten Bethanea de tschella vard igl Iordan, nua cha Ioannes battegiava.

Epistla si la 4. Dom. digl Advent.

S. Paul. I.cor. c.4.

Frars: ¹ igl Christgiaun dei tener nus aschia, sco survients da Christi, a dispensadurs dels secrets de Diu

² chau vên ei ossa encuriu denter ils dispensadurs ch'ei vegnig anflau

in fideivel.

³ Mo a mi ei quei zunt ina petschna causa, de vegnir truvau de vus, ner da d'in truvament de Christgiaun (oder digl gij human) gie, iou trof er bucca mamez.

⁴ Pertgei ch'iou sai buc, ca iau hagig cuolpa enten nagina causa, mo tras quei sun iou buc iustificaus mo igl Segner ei quel, ca trova mei.

⁵ Cuntut trovei(i)as² buc ont ch'igl temps: entrocca ch'igl Segner ei vegnius, igl qual vên a far vegnir a soleigl las causas daventadas enten las stgirezgias a vên a scuurrir ils cussegls digls cors: a lura vên scadin a ratscheiver laud de Deus.

Evangelii si la 4. Dom. digl Advent.

Luc.c.3

¹ S'ils quindesch ons digl Imperij digl Imperadur Tyberij cur che Pontius Pilatus; fova Guvernadur della Iudea, a Herodes Tetracha della Gallilea, a Philippus siu Frar, Tetracha da l'Jturea, ad ent igl atschies da Trachonitida, a Lisantias Tetracha d'Abilene,

² sut ils parsuras d'ils

² trovei-ias

Spirituals Annas & Caiphas: daventà igl plaid de Deus a Ioannes, Figl da Zacharias, ent igl dasiert.

³ Ad el vegnit sin tut igl atschies antuorn igl Iordan, pardagond igl batten della penetienzia igl perdunament dels poccaus:

⁴ sco gl'ei scrit ent igl cudisch d'ils plaids digl Prophet Isaias. Ina vusch d'in ca clomma ent igl dasiert. pineit la via digl Segnier figeit sias sendas plaunas.

⁵ mintgia val dei vegnir amplanida, a mintgia cuolm a crest: Dei vegnir bassaus, a quei ch'ei tiert dei vegnir grad, a las vias ruchas dein vegnir plaunas.

⁶ A tutta carn veen a vêr igl salit da Deus.

Epistla si la Vigilia de Nadel S. Paul.

Rom.c. I.

¹ Paul survient de Iesu Christ, numnaus Apiestel, Zauraus ora per perdegar igl Evangelii de Deus

² (igl qual el veva vivont ampermes tras sês Prophets enten las soingias scartiras)

³ da siu Figl, igl qual ei naschius digl sem da David suenter la carn:

⁴ igl qual ei predestinaus Figl da Deus,

10

enten vertit suenter igl spiert della sanctificatiun,
tras la lavada dels mors de nies Segner Iesu
Christ,

⁵ tras igl qual nus vein retschert la grazgia, a igl
uffici d'Apiestel, tiers la vbedienschia della
cardienschia denter tuts pagauns tras siu num:

⁶ denter quels era vus clomai de Iesu Christi.

Evangelii si la Vigilia da Nadel.

Matth c.1.

Enten gletz temps: ¹⁸ curcha Maria Mumma de
Iesu era Spusada cun Ioseph on ch'els
vegniessen ensemel, ei ella stada purtonza digl
spirt soing

¹⁹ Aber Ioseph siu *mariu*³, dapia ch'el era gists, a
la leva bucca far vegnir a Zanur, let el bundanar
ella dascus.

²⁰ Mo cur el vet quei ent igl sen, mire scha
cunparet in Aungel digl segnier a gli ent igl sien,
a schet: Ioseph ti Figl de David, bocca tumer de
prender Mariam per tia Donna. pertgei quei ch'ei
enten ella retschert, ei digl spirt soing.

²¹ Ad ella vên a _parturir in Figl, a ti igl deis metter
num Iesus:

3 Maria

11

pertgei ch'el vên spindrar siu pievel dels lur
puccaus.

*Epistla si la gloriosa Fiasta de Nadel all
emprima Messa S. Paul. Tit. c.2.*

Zunt char: ¹¹ la grazgia da Deus nies salvader
ei cumparida a tuts Christgiauns,

¹² la quala nus muosa: ca nus deveien schnagar
giu igl mal als griaments de quest mund, a viver
enten quest mund custimadameing, a
gistameing, a cun temma da Deus.

¹³ A spetgiar sin quella beada speronza, a
vegnida della gloria digl altissim Deus, a
spindrader Iesu Christ:

¹⁴ igl qual sasez ha dau per nus, per nus spindrar
de tal mal a schubriar a sasez in pievel a gli
plischeivel, ca seig iferigs da far bunas ouras

¹⁵ quei plaidi & exhorteschi enten Iesu
Christ nies salvader.

*Gl'emprim Evangelii da Na-
dal. L. c. 2.*

¹ Enten gletz temps: ei sei iu ora in comond
digl Imperadur Augusto, che tut igl mond doves
vegnir scris

12

giu.

² A quella prima descriptiun ei daventada digl
Cirino Guvernatur da la Syria:

³ a tuts maven, per mintgin se dar lou enten siu
marcau.

⁴ Ei aber era Ioseph ius si della Gallilea ora digl
marcau da Nazareth, enten Iudeam igl marcau
da David, che se numnava Betlehem: perquei
chel era della Casa, a schlateina de David,

⁵ per confessar, u schar schezigiar cun Maria sia
donna, che era portonza.

⁶ Ei aber daventau fertont ch'ei eran lau, ch'igls
gis een impleni chella parturir,

⁷ ad ha parturiu igl siu Figl amparmer naschiu, ad
anfaschau enten peaz, a mess *et*⁴ en in pursepi:
perquei ch'igl era bucca liug per els enten
l'ustaria.

⁸ Ad eran Pasturs enten quei atschies (oder
quella tiarra) ca vigliaven, a partgiraven la noig
lur triep (oder nursas.)

⁹ A preing mire igl Aungel d'igl(s) Segnier stet
spêr els, a la clarezgia da Deus tarlichava
enturn els: ad els fig tumevan.

¹⁰ A igl Aungel ha gig ad els, bucca tumeias:
pertgei pernei mir iou fetsch a vus da-

⁴ & (= et)

13

saver gronda letezia, ca vên ad esser a tut igl
pievel.

¹¹ Pertgei ca oz ei naschiu a vus igl spindrader,
igl qual ei Christus igl segner, ent igl marcau da
David.

¹² A quest dei esser a vus per ina anzenna. Vus
vegnits ad anflar igl affont faschus enten peaz,
a schentaus enten in pursepi.

¹³ A ladinameing fò cun igl Aungel gronda
rimnada spirs celestials, (oder la bearezia d'ils
comps d'igl tschiel) ca ludaven Deus, a schevan.

¹⁴ Gloria a Deus si l'altezia a pasch sin tiarra als
Christgiauns de buna voluntat.

Epistla si la 2. Messa da Nadel. S. Paul.

Tit. c. 3.

Zunt char: ⁴ la buntat, charezgia da Deus nies
spindrader ei cumparida:

⁵ buca tras las ouras della Iustitia, ca nus vein
faig: sonder suenter sia misericordia nus ha el
faig salfs, tras la lavonda della regeneratiun
(oder. renaschienschia) a renovatiun digl Spirt
soing,

⁶ igl qual el ha spons ora sur buldontameing tras
Iesum Christum nies spindrader:

⁷ perquei ca

14

nus, cur nus essen giesti tras sia grazgia,
daventeien artavels tras la speranza della vita
perpetna, enten nies Segner Iesu Christi.

Evangelii si la 2. Messa da Nadal

Luc. c. 2.

Enten gletz temps: ¹⁵ plidaven ils Pasturs in
ancunter glauter, mein antroca Betlehem, a
mirein quei vierf, ch'ei daventau, igl qual igl
Segnier nus ha faig a saver.

¹⁶ Ad els een vegni festginond, ad han afflau
Maria, a Ioseph, ad igl affont schentaus ent igl
pursepi.

¹⁷ Mo vasend els quei, han ei enconaschiu igl
plaid, ch'era ad els gig da quei affont.

¹⁸ A tuts quels ch'ils vdieven, han sa smarvigliu
da quei ca fo gig ad els d'ils Pasturs.

¹⁹ Maria aber saluava si tut quels plaids, mettent
enten siu cor.

²⁰ Als Pasturs een turnai glori[fi]cont⁵, a ludont
Deus, per tut quellus causas, chels vevan vdiu, a
viu, sco ei fova gig tier els.

⁵ glori-cont

15

Epistla si la 3. Messa da Nadal. S. Paul.

Heb. c. I.

Frars: ¹ biaras gadas, ad enten biaras guisas
ha Deus avond peda plidau culs Babs tras els
Prophets:

² sin quels gys pli davos ha el plidau cun nus tras
igl Figl: igl qual el ha faig artavel sur tuttas
causas tras igl qual el ha er scafiu igl mund,

³ igl qual dapia chel ei la clarezgia da sia gloria, a
sameglia da sia persuna a porta tuttas causas
cun igl plaid da sia pussonza, schubergiont els
poccaus, eis el see da la vard dreggia della
majestat sin l'altezia:

⁴ ad ei vegnius tont pli gronds, ch'ils Aungels,
tont sc'el ha survagniu in num pli navont ch'els

⁵ pertgei, a qual d'ils Aungels ha el enzacuras
gig, ti eis miu Figl, oz hai iou generau tei? A pli
ennavond iou veng ad esser a gli in Bab, ad el
ven ad esser a mi in Figl?

⁶ cur el meina puschpei ent igl mund igl
amparmer naschiu gij el: a tuts Aungels da Deus
dein el adurar.

⁷ A tier ils Aungels gij el aber: igl

16

qual fa Aungels sees Spirs, a sees survients
flomma da fiug

⁸ tier igl Figl gij el aber: tiu Thron ò Deus cuza
semper a semper igl scepter digl tiu reginavel, ei
in dreg scepter,

⁹ ti has teniu char la gistia, ad has hassegiau la
malgistia tras quei ha Deus, igl tiu Deus tei
vnscheu cun igl ieli della lattezia, pli anavont ca
tês cumpoings.

¹⁰ A ti Segnier has l'antschatta schentau igl
fundament della tiarra: Als tschiels een l'oura
dels tees mauns.

¹¹ Ilsez vegnien a pirir, ti aber vens ramner, ad
els vegnien tutt a vegnir veigls sco in vastgiu

¹² a ti veens midar els sco in vastgiu, ad ei
vegnian, a vegnir midai ti aber eis val quel a tees
ons vegnien⁶ bucca finir.

*Evangeli si la 3. Messa della gloriosa
Fiasta da Nadel. Io.c.1.*

¹ Enten l'antschatta fo igl plaid, a igl plaid fova
tier Diu, a Deus era igl plaid

² quei fova enten l'entschiatta tier Diu

³ tuttas causas een

⁶ vegnier

17

faggias tras el: a senz'el eis ei faig nuot da quei
ch'ei faig.

⁴ Enten el fova la vita, a la vita fova la glisch dels
christiauns:

⁵ a la glisch sclaresch enten las stgirezgias, a las
scirezgias han ella bucca cumpigliau.

⁶ Egl ei stau tarmes da Diu in Christgiaun ca veva
num Ioannes.

⁷ Quel ei vegnius per perdiggia, per dar perdiggia
della glisch, perquei ca tuts cartessen tras el.

⁸ Et era bucca la glisch, mo chel dettig perdiggia
della glisch.

⁹ Eigl era ina vera glisch, la quala sclaresch
scadin Christgiaun, ca vên enten quest mund.

¹⁰ Et fova sigl mund, a igl mund ei faigs tras el: a
igl mund ha el bucca ancunaschiu.

¹¹ El ei vegnius ent igl siu aigen, als sês han el
bucca ratschiert.

¹² Mo tonts sc'igl han priu si ha el dau adels
pussonza da daventar Figls de Diu, a quels cha
crein enten siu num.

¹³ Igls quals een naschi bucca de saung, ni da la
veglia della carn, ni da la veglia digl vm sonder
de Diu.

¹⁴ A igl plaid ei daventaus carn & ei aflaus denter
nus, a

18

nus vein viu sia gloria, la gloria, sco digl solet
naschiu d'igl Bab, pleins da grazia a vardat.

Epistla sigl Firau da S. Stephan mart.

Act .c. 6. & 7

Sin ilsez gis: ⁸ figeva Stephanus pleins da
grazgia, a fermezia grondas anzennas, a
miraclos denter igl pievel.

⁹ Mo anzaconts da la Sinagoga ca vên numnada
d'ìls libertins⁷, a d'ìls Cireneers, a d'ìls
Alexanders, a da quels ca fovan da cilicia, a da
d'Asia een lavaisi, a dispitau cun

Stephano:

¹⁰ ad els podevan buca ancunter star alla
sapienscha, a igl spirt, tras igl qual el plidava.

^{7,54} Mo cur els vdinen quei, sch'ìls taglia ei enten
lur cors, a sgriztgianen els dens enconter el.

⁵⁵ Mo cur el fo pleins digl Spirt soing, figiont ils
eigls enconter tschiel, vaset la gloria da Deus, a
lesum stent da la vard dreggia da Deus.

⁵⁶ Ad ha gig. Mire, iou vez, ils tschiels aviarz, a igl
Figl digl Christgiaun stent da la vard dreggia da
Diu.

⁵⁷ Mo els garrint cun aulta vusch, stupavan lur
vreglias, a

⁷ libertins

19

(aulta) currenan⁸ tuts ansemel cun rabia
enconter el,

⁵⁸ a cur els igl venan stuschau or d'igl marcau,
sch'han ei ancarpau. A las perdegias han mess
giu lur vestgiadira sper ils peis d'in luvéal, ca
veva num Saul.

⁵⁹ Ad els ancarpanen Stephanum clamont, a
schent; Segnier Iesu preing si miu Spirt.

⁶⁰ El aber stent giu enschanuglias, ha clumau cū
aulta vusch, schend: segnier, meig buc en quint
ad els quei pucau sch'eis el dormentaus ent igl
segner.

*Evangelii sigl Firau digl glorius prim-
ma[r]tir S. Steph. Mat. c. 23⁹.*

Enten glez temps: schet Iesus tier la turbada
dels Gidius, tier igls parsuras d'ìls spirituals,
³⁴ perneit mire, iou tarmet tier vus Prophets, a
sabis, a scrivonts: ad ina part da quels vegnits
vus a mazar, a crucifigar, ad ina part vegnits vus
a gasliar enten vossas Sinagogas ad ils
persequitar d'in marcau ent gliauter:

³⁵ perquei ch'ei vegnig sur vus tut igl gist saung
ch'ei Spons sin tiarra, digl saung digl gist Abel
annou, antroca sigl saung da Za-

⁸ aulta turrenan

⁹ 25

20

charias Figl da Barachias igl qual vus veits mazau denter igl tempel, ad igl altar.

³⁶ Pilguer gig iou a vus quei vên tut a vegnir sur quella schlateina.

³⁷ O Ierusalem, Ierusalem, ca mazas els Prophets, a ancroppas quels ch'een tarmessi tier tei; contas gadas hai iou voliu tees affons rimnar ansemel sco la gaglina rimna sês pluscheins sut sias alas, a ti has boca voliu?

³⁸ mire, vossa casa vus ven a vegnir laschada desiarta.

³⁹ Pertgei iou gig a vus, ca vus vegnits dad'uss'anvia bucca vên mei, antroca ca vus vegnits a gir, benedius seigi quel, ca ven ent igl num d'igl Segnier. *Ep. sigl firau da S. Gion Ap. Ev. Eccl. c. 15.*

¹ Quel ca temma Deus, vên a far bien, a quel ca va suenter la gistia, vên survegnir ella,

² ad ella vên a vegnir a gli enconter sco ina Moña da d'hanur.

³ Ella vên spisgiar quel cū igl paun della vita a gl'entelleig, a buventar cun lava della sanadeiula sabienscha.

⁴ Ella vên a quel dar fermezgia chel possi bocca storscher;

21

a ven mantaner el, ch'el vegnig bocca enten schand; ad ella vên alzar el tier igl siu proxim, ⁵ enten miez la baselgia vên ella arvar sia bocca, a igl Segner vên el amplanir cun igl spirt della sabienscha, a igl Entelleig: a vestgir cun igl vestgiu della gloria ⁶ ella vên a gli dar buldontameing letezia, a legerment, a nies Segner Deus vên ornar el cun in perpetten num.

Evangeli sigl firau da S. Gion Apost. & Evang. loa.c.21.

Enten gletz temps: ¹⁹ ha Iesus gig a Petro suendi mei;

²⁰ Petrus ei sa viuts anturn, ad ha viu quei luvenal suendont, igl qual Iesus taneva char, igl qual ei era silla tscheina sa pusaus sin siu petz ad ha gig: Segner tgi ei quel, ca vên tei antardir?

²¹ çur Petrus vaset quel, scha schet el a Iesus, Segner, a quest tgei?

²² Iesus gij a gli? aschia vi iou chel ramognig antroca cha iou veng, tgei va ei a tgi tiers? suendi ti mei.

²³ Cuntut ei quei plaid rasaus ora denter ils Frars, ca quei luvenal vegnig bucca morir. A Iesus gli veva

22

buca gig, el vên buc a morir. Sonder aschia vi iou chel ramognig, entroca iou veng, tgei va ei a tgi tiers?

²⁴ Quel ei quei luvenal ca dat perdeggia da quellas causas, ad ha scrit quei; a nus savein ca sia perdegia ei vardeiula.

Epistla sigl Firau dels Affons Innocens.

Apoc. c. 14.

S'ils sez gijs: ¹ vai iou viu in Tschut stond sigl culm da Sion: a cun el tschient quaronta quater milli, ca vevan siu num, a num da siu Bab scrit sin lur frunds.

² A vai vdiu vna vusch(a) da tschiel, sco ina vusch da biaras avas, a sco igl tunar d'in grond tun. A la vusch ca iou vdi, fova sco quella dils cantadurs, ca sunan sin lur citaras.

³ A cantavan sco ina canzun nova, avont igl Sessel de Diu, ad ils quater glimaris & avont igls veigls: A nagin podeva cantar quella canzun, auter ca quels tschiens quaronta quater milli, ca een vegni cumprai della tiarra.

⁴ Quei een quels, chan bucca sa patechiau cun

23

femnas; pertgei ch'els een purschials. Quels van suenter igl tschut nu'chel va; quels een cumprai or d'ils Christgiauns, pils amprim frigs a Diu, a gli tschut:

⁵ ad enten lur bucca eis ei afflau nagina menzegnia; pertgei ch'els een senza macia avont igl Thron de Deus.

Evang. sigl Firau dils Affons Mat. c. 2.

Enten gletz temps: ¹³ ei igl Aungel digl Segnier cumparius ent igl sien a Ioseph, & ha gig: levi si a preng igl affont, a sia Mumma, a fui enten Egipta, a stai lou entrocca, ca iou gig a tgi, pertgei ei vên a daventar ca Herodes enquera igl affons, per igl mazar.

¹⁴ Igl qual ei lavaus si, & ha priu igl affont a sia Mumma la noig ad ei vntgius enten Egipta.

¹⁵ Ad ei staus lou entrocca suenter la mort da Herodes. Perquei ch'ei vegnies cumplaniu, quei ch'ei gig digl Segnier tras igl Prophet, ca gij: or da d'Egipta hai iou clumau miu Figl.

¹⁶ Lura cur Herodes vaset ch'el fova engannau, d'ils Sabis, scha fova el

24

zunt vilaus, ad ha tarmes ora, a faig mazar tuts
ils affons ca fovan a Betlahem a sin tut siu
atschies quels ca eran da dus ons, a lou dengiu,
suentar igl temps ch'el veva andar|scheu cun flis
d'ìls sabis.

¹⁷ Lura vegnit ei cumplanu igl plaid d'igl Prophet
Ieremias, igl qual gi:

¹⁸ egl ei vdiu ina vusch enten Rama de biar
lamentar, bargir, ad vrlar, Rachel bargieva per
sês affons, a sa leva bucca laschar cun_fortar,
perquei ch'els een bucca.

Epistla si la Dom: suenter Nadel.

S. Paul. Gal. c. 4.

Frars: ¹ aschigig sco igl artavel ei in affont,
sch'eis ei nagina differentia denter el, ad in
survient, schi bein chel ei segniur da tut

² sonder ei sut Vugaus a facturs, antrocca sigl
temps, ordinau digl Bab.

³ Aschi er nus, cur nus eran petschens, scha
fovan nus ent igl survetsch sut ils elements d'ilg
mund.

⁴ Mo cur igl temps ei staus cumplanu scha
Deus tarmess siu Figl, naschius da d'ina

25.

dunna, ad undertons digl schentament.

⁵ Perquei chel spindras quels, ca fouan sut igl
schentament: ca nus ratschauessen ils dregs da
d'affons.

⁶ Mo dapia ca vus esses figls, sch'a¹⁰ Deus
tarmes igl spirt da siu figl, enten vos cors, ca
clomma Abba, Bab.

⁷ cuntut eis ei bucca survient pli, sonder figl; à
quel ch'ei in figl, ei era artauel tras Deus.

Euangeli si la Dom. suenter Nadal.

lu. c. 2.

Enten gletz temps: ³³ sa smaruglianen Ioseph,
à Maria la Mumma da Iesu, da quei, ca vegnieua
plidau da d'el

³⁴ A Simeon igls_ha benediù, à schet à Maria la
sia mumma pernei mira quest ei mes per ina
ruina, à lauada da biars enten Israel, à per ina
anzenna, à la quala ei vên cun_tergig:

³⁵ ad ina spada vên à passar tras tia olma,
perquei ch'ìls patertgia_ments da biars cors
vegnien scuviarts.

³⁶ Ad ei era ina propheta¹¹ Anna, figlia da
p(er)hanuel, da la schlata da d'Aser:

¹⁰ scha

¹¹ prcpheta

26

quella¹² foua fig veglia da gijs, à viuida siat ons cun siu mariu digl siu purscahladi anuia.

³⁷ A stada viva antoc-|oigonta quater ons: quella tilava bucca d'avent digl tempel, à surveva à Deus cun giginas, ad oratiuns gi à noig.

³⁸ Quella vegnit era latiers qual sin quell hura, à ludava igl segner, à plidava da d'el cun tuts quels ca spetgiavan sigl spindrament da d'Israel.

³⁹ A cur els venan tut cumplaniu, suenter igl schentament digl segner, scha turnanen els enten Galilea, en lur marcau da Nazaret.

⁴⁰ Mo igl affont carscheva à vegniva ferms pleins da sabienscha; à la grazgia da Diu fò cun el.

*L'Epistla si la fiasta de Danief, enqueri
si l'emprima messa da Nadal.*

Euangeli sin quella fiasta Luc. 2¹³.

Enten gletz temps ²¹ cur ils oig gijs fonan cumplani, ch'igl affont doveva vegnir surtagliaus vegnit siu num numnaus Jesus; igl qual era numnaus digl Aungel, ont chel vegnis ratschiarts¹⁴ ent igl bijst da la mumma.

¹² quella

¹³ 1.

¹⁴ ratschiants

27

*L'Epistla, cur chella Vigilia da Boania vên sin Domeingia, enqueri si la
domeingia suenter¹⁵ Nadal.
Frars; aschigig¹⁶.*

Evangelii sin quei gij. Math. c. 2.

Enten gletz temps: ¹⁹ cur Herodes fova mors, prein mira scha cumparet in Aungel digl segner enten sien à Joseph enten Egypta

²⁰ à schet. /euisi¹⁷, preing tirs tei igl Affont, à sia mumma, à va en la tiarra d'Israel. Pertgei quels een mors, ch'anquerevan da prender la vitta à gli affont.

²¹ Ad el ei lavaus si, à priu igl affont, à sia mumma, ad ei vegnius enten Israel.

²² Mo cur el vet udiu, ch'Archelaus regiss en Judea en staigl da Herodes siu bab scha tamet el da d'ir lau à cur ch'el fò visaus ent igl sien, eis el vntgius enten ils logs da la tiarra da Galilea.

²³ A cur el fò vegnius lou, scha stet el¹⁸ en in marcau, ca vên numnaus Nazaret: perquei ch'ei vegniss' cumplaniu quei ch'ei gig tras ils prophets, ch'el vegnis à vegnir numnaus Nazareus.

¹⁵ suonter

¹⁶ astri gig

¹⁷ beuisi

¹⁸ &

28

Epistla si la fiasta da Baonia Isaia
cap. 60

¹ Leui si, seies terlichiaus Ierusalem, pertgei tia glisch ei vegnida; à la gloria digl segner ei vegnida sur tei.

² Pertgei, preing mira, las sciradegnas vegnien à curclar la tiarra, à ils pieuels: aber sur tei vên igl segnur nescher, à sia gloria vên enten tei vegnir vasida.

³ Als pagauns vegnien vnligiar enten tia glisch, als Regs enten la clarezgia della tia naschienscha.

⁴ Aulzi entuorn tees eigls, à miri: tuts quels een rimnai, à vegni tier tei: tees figls vegnien de lonsc vegnir, allas tias figlias vegnian à lauar si da vard.

⁵ Lura vens ti à vên, à vens prender tier, tiu cor vên se smervegliar, à vên à vegnir stendius, ner roraus ora, cura che la biarezgia della mâr ei se voluer tier tei, la fermezgia dels pagauns vên à vegnir tier tei.

⁶ La biarezgia dels camêls vên tei curclar, ils Dromedarijs de Madian, ad Ephra: tuts de Saba vegnien a

29

vegnir, Aur ad intscheins portar, à laud à gli segniur dar.

Euangeli si la fiasta da Boania.
Math. cap. 2.

¹ Cur ca Iesus fuo nascheus enten Bethlehem Iudae digl temps digl Reig Herodis, mire scha vegninen sabis digl Orient enten Jerusalem, ²à schenan: Nu'ei igl Reig dils Gidius, ch'ei nascheus? pertgei nus vein viu sia steila ent'igl Orient, ad essen vegni per igl vndrar.

³ Vdint aber igl Reig Herodes quei, eis el perturbaus à tut Ierusalem cun el.

⁴ A cur el vet rimnau ansemel ils parsuras dils spirituals à scrivonts digl pievel, schi ha el domandau da d'els nua Christus deigig nascher.

⁵ Ad els schenan àgli, A Bethlehem Iudae. Pertgei chei glei scrit aschia tras igl Prophet.

⁶ A ti Bethlehem terra da Iuda, eis Zunt bucca la mendra denter ils princis da Iuda: pertgei ca or da tei ven à vegnir ¹n Guvernadur igl qual ven à reger

miu pievel d'Israel.

⁷ Lura ha Herodes clumau dascus ils sabis, ad andarschiu da dels cun flis igl temps della steila, la quala era ad els cumparida:

⁸ Ad ha tarmess els enten Bethlehem, schent; meit, ad andarschit cun flis suenter igl Affont, à cur vus igl vegnits à ver anflau, scha figeit dasaver à mi perquei cha jou vegnig er, ad vndrar el.

⁹ Igls quals, cur venan udiu igl Reig, manen: a mirè, la steila chels vevan viu ent igl orient; mava avont els, entroc'ella vegnit, à sa fermà sur nu'chigl affont fouae.

¹⁰ Mo vasent els la steila, scha sa lagranen els cun Zunt grond legrement.

¹¹ A manen en la casa, ad afflanen igl affont cun Maria sia mumma: ad els curdanen giu, a igl aduranen; ad arvenen si lur scazis, à gli vnfrinen schencks. Aur, Intschins, Mirra.

¹² A suenter quei sch'ei fonan visai ent igl sien, da bucca turnar tier Herodes, een ei turnai per inn'autra via enten lur tiarra.

Epistla si L'imprima Dom. suenter

Boania S. Paul. Rom. c. 12.

¹ Frars: iou vus rog tras la misericordia da Deus, ca vus presenteias corps per in'unfrenda viva, soingia, plascheiula à Diu, uies suruetsch de Deus dei esser cun antelleig, à discretiun.

² A_dauenteias bucca sumiglionts à quest mund, sonder vus mideit tras la renouatiun da vies senn, perquei ca vus ampruueias quala seigi la buna, plascheiula, à perfeggia veglia da Deus.

³ Pertgei iou gig, tras la grazgia chei à mi dada, à scadin denter vus: chel deigig buc esser sabis plinavont ca quei ch'ei descha da d'esser: mo el dei esser sabis cun mial¹⁹, à dreggia sabienscha: sco Deus ha pertgiu or'à scadin la masira²⁰ della cardienscha.

⁴ Pertgei sco nus vein en in tgierp biara nembra, mo la nembra ha bucca tut ina sont²¹ lauur:

⁵ Aschi essen nus biars in tgierp enten Christo, mo schadin ei nembra d'in gliauter enten nies segner Iesu Christo.

¹⁹ mial

²⁰ masirn

²¹ Furma specifica dad Alig per *sort*, cf. er p.33 (Rom.12,6), p.46 (1.Cor.10,3.4)

32.

*Euangeli si l'emprima Dom. suenter
Boania luc. 2.*

⁴² Cur ca Iesus vet dodisch ons, manen ei sin
Ierusalem suenter l'isonza della fiasta,

⁴³ à cur ils gijs eran cumplani, chels turnanen â
casa, sch'ei igl affont Iesus ramass â Ierusalem,
à Ioseph à sia mumma savevan buc.

⁴⁴ Mo ei quitavan ch'el fus denter la cumpagnia,
scha figenan els igl viadi din gi, ad igl enqurinen
denter ils parents, à cunaschents.

⁴⁵ A cur els igl venan buc afflau, scha turnanen
els à Ierusalem, ad inqurinen.

⁴⁶ Ad ei daventau, ca suenter treis gijs han ei el
afflau ent igl tempel sasant enten miez igls
docturs, ch'el tadlava els, ad ils spiagiaua.

⁴⁷ A tuts quels ch'igl udeven sa smarvigliavan da
sia pardiartadat à sias respostas.

⁴⁸ A cur ch'ei han viu el, een ei sa smarvigliai; à
sia mumma ha gig tiers el, figl pertgei ha ti à nus
faig aschia? mirè, tiu bab, ad jou vein tei cun
dolor enquir[i]u;

⁴⁹ ad el schet ad els,

33.

pertgei mi anquireuas? saueuas bucca, ca jou sto
esser enten quei ca ei da miu bab?

⁵⁰ mo els antilginen buc quei plaid, chel veva gig
ad els;

⁵¹ ad el ei vegnius giu cun els, a vegnit à
Nazareth, à fò subiects ad els: à siu mumma
salvava tut quels plaids en siu cor.

⁵² A Iesus parneva tiers en sabienscha, ad en
vegliadegna ad en grazia avont Deus ad avont ils
Christgiauns.

*Epistla si la 2. Dom. suenter Boania
S. Paul. Rom. c. 12.*

Frars: ⁶ nus vein da biars sonts duns, suenter
la grazia ca nus ei dada: scha ins ha la
prophezia, scha seigig suenter la proportiun della
cardienscha,

⁷ schins ha in suruetsch, scha surueschig
en_ quei, à quel ca mussa sa doung cun mussar.

⁸ A quel ca antruvida cun antruvidar, à quel ca
partgia ora, dettig da buna fei. A quel ca dei
reger sur auters, regig²² cun flis: à quel ca fa
misericordia, fetschig cun legrament.

⁹ La charezgia dei esser senza faulta-

²² regit

34.

dat: hassigeit igl mal, à steias rentaus ui digl bien

¹⁰ vus taneit dacormeing char in gliauter²³ cun
charezgia da frar: vargeit in gliauter cun vus far
hanur:

¹¹ seigias bucca martschs en quei ca vus duveits
far cun flis: seigias scaldai ent igl spirt: survit agli
segner:

¹² vus lagreit enten la speranza: seigias patiens
enten las tribu/aziuns²⁴: perseuereit enten
l'oratiun.

¹³ Ueigias cuminonza culs baseings digls soings:
deit bugient albiere als iasters

¹⁴ benedit quels ca vus persequiteschan: ils
benedi, ad ils smaladi buc.

¹⁵ Uus lagreit cun quels ca sa legran; à bargit cun
quels, ca bragien.

¹⁶ Ueigias denter vus in senn Teneias bucca
vusez memgnia ault, sonder figeit vus adual à ils
humiliteiuels.

*Euangeli si la 2. Dom. suenter Boania
Ioan. c. 2²⁵.*

Enten gletz temps ¹fuò ina noza enten Cana
da Galilea, à la mumma da lesu foua lou-

² Mo lesus vegnit er anuidaus cun sês juvenals
tier las

²³ gliautsr

²⁴ triburaziuns

²⁵ 1

35.

nozzas.

³ A cur ei muncava vin scha schet la murña da
lesus agli, els han bucca vin.

⁴ A lesus schet ad ella, Donna tgei va ei à mi à tgi
tier? mi'hura ei aung bucca vegnida.

⁵ Sia mumma schet als survients, figeit tut quei
chel vus gij.

⁶ Mo ei foua lou sis vischals²⁶ da crap, mess
sunter l'isonza della purificatiuns dils Gidius ca
taneuan duas ner treis metretas per in.

⁷ Iesus schet ad els, amplani quels vischals cun
ava. Ad els amplaninen entrocca si summ.

⁸ Ad el schet ad els, parneit ora ussa, à porteit
agli spismeister. Ad ei han portau.

⁹ Mo cur igl spismeister vet schigliau l'ava, ca era
dauentada vin, ad el saueva bucca nonder quei
vin fus: mo ils survients, ca vevan mess ent lava,
savevan: scha clomma igl spismeister igl spus, à
schet agli:

¹⁰ scadin metta gl'emprim avont igl bien vin, à cur
els een eiun, à lura quel ch'ei pli schliats: mo ti
has seluau igl bien vin entrocca ussa.

¹¹ Quei ei l'emprima anzenna, cha lesus ha faig
enter²⁷

²⁶ vistals

²⁷ enter

36.

Cana da Galilea, ad ha scuuiert²⁸ sia gloria: à
sês juvenals cartenan enten el.

Epistla si la 3. Dom. suenter Boania
S. Paul Rom. c. 12.

Frars: ¹⁶ taneias bucca vusez per sabis:
¹⁷ deit à nagin mal per mal: vus flissigeit da far
causas bunas, bocca ma avont Deus, sonder er
auont tutta gleut.
¹⁸ Sch'igl ei pusseiuel tont sc'ei stat sin vus, scha
veigias pasch²⁹ cun tuts Christgiauns:
¹⁹ figei bucca vendeggia vusez, mês chars, mo
dei liug a la gretta: pertgei ch'ei stat scrit; la
vendeggia aud'à mi, jou ui render, gi ilg segner.
²⁰ Mo scha tiu inimig ha fom, scha gli dai da
magliar: schel ha seit, scha dai agli da beiver:
pertgei scha ti vêts à far³⁰ quei, scha vens ti
treer barniu sin siu tgiau.
²¹ Ta lai bucca venscher igl mal, sonder venschi
ti igl mal cun bien.

Euangeli si la 3. Dom. suenter Boania
Math. cap. c. 8.

Enten gletz temps: ¹ cur Iesus

²⁸ scuuiert
²⁹ posch
³⁰ fer

37.

vegnit giu digl culm, scha vagnit in grond pievel
suenter el,
² a pernei mira in da biemal vagnit, ad igl
aduraua, schet, segnier, scha ti vul³¹, scha poss
ti mei schubriar
³ à cur Iesus vet standia ora igl maun, scha
tocca³² el, schent, jou ui, seigias schubrius. A
ladinameing vên el schubers da sia malzognia da
biemal.
⁴ A Iesus schet à gli; guardi ca ti gigias à nagin:
mo ua, à te mussi à gli spiritual, ad vnfreschi
l'unfrenda ca Moises ha commandau, ad els per
ina perdeggia.
⁵ Mo cur Iesus fò ius enten capharnaum, scha
vagnit tier el in capitani rugont el, à schent:
⁶ segner miu suruient schai à casa ~~wassersüchtig~~
ad ha gronda dolur.
⁷ A Iesus schet, à gli jou vi vagnir, ad igl far
sauns.
⁸ A igl capitani figet raspоста, à schet, segner, jou
sun bucca vangonts, ca ti vegnias sut miu teg,
sonder gi mai in plaid, scha vên miu survient
sauns.
⁹ Pertgei jou sun er in Christgiaun mes sut la
pussonza digl oberkeit, à vai sut mei schuldada,
à jou gig à

³¹ val
³² toua

38.

quest, va, ad el va: ad in auter, ueng' ad el vên;
& a miu suruient, fai quei, ad el fa.

¹⁰ A Iesus vdint quei, sa smaruigliaua el â schet â
quels ca vegnieuan suenter el. Pigl ver jou gig â
vus, jou hai buc afflau tonta cardienscha enten
Israel.

¹¹ Mo jou gig â vus, ca biars vegnien â vegnir
della lauada digl soleigel, ad ir da randiu, â seer
cun Abraham, ad Isac, & Iacob ent igl Raginauel
da tschiel.

¹² Mo ils figls digl Raginauel vegnien â vegnir fri
ora enten las stgirezgias dadora, lou ven ad
esser bargir, â sgrizgiar d'ils dents.

¹³ A Iesus schet agli capitani, va, â sco ti has
cartiu, aschia dauentig â tgi, â siu suruient vagnit
sauns lez hura.

Epistla si la 4. dom. suenter Boania.

S. Paul. Rom. c. 13.

Frars ⁸ seigias â nagin naguta culpons,
auterca vus tener char in gliauter. Pertgei quel ca
tên char igl proxim ha cumplanu igl
schentament.

⁹ Pertgei ca quest, ti deis buc-

39

rumper la leig ti deis bucca mazar; ti deis buc
angular: ti deis bucca dar faulza pardeggia, ti
deis bucca garegiar: â sch'igl ei anqual auter
comondament, ei tut cumpigliau cun quei plaid,
numnadameing, Ti deis tener char tiu proxim, sco
tatez.

¹⁰ La charezgia digl proxim fa bucca digl mal,
cuntal ei la charezgia igl compliment digl
schentament.

Euangeli si la 4. dom. suenter Boania

Math. c. 8.

Enten gletz temps: ²³ mond Iesus enten ina
nafetta, een sês juuenals vegni suenter el;
²⁴ â preing mire egl ei dauentau ina gronda
mouentada si la mar, tondanauont ca la naf
vagnieua curclada da las velles: mo el dormeua.

²⁵ A sês giuuenals manan vi tiers, ad igl
distadanen si, à schenan, segner nus cunsalui,
nus pirin.

²⁶ Ad el schet ad els, tgei esses aschi tumalegs,
vus da pitschna cardienscha? Iura ei el lauaus si,
ad ha com-

40

mendau a ils suffels â la mar; ad ei vegnit tuttauia tgiu.

²⁷ A la gleut sa smaruigliaua, â schet, tgi ei quel, ca êr ils suffels, â la mar agli vbadeschan?

*Epistla si la 5. Dom. suenter Boania
S. Paul. col. c. 3*

Frars: ¹² vus targeit en sco ligeus ora da Deus, soings a chars, misericordia da cor, carinadad, humilitonza buntad, cumpartonza:

¹³ surfrid in gliauter, a parduneit in gliauter, sch'ins vês lamentaschun enconter in auter; sco Christus vus ha er perdunau, aschi figeit er vus.

¹⁴ sur tut quei aber veigias la charezgia, la quala ei igl ligiom della perfectiun.

¹⁵ â la pasch da Christi sa legrig enten voss cors, tiers la quala vus esses er clumai en in tgierp; â seias engrazgieuels.

¹⁶ Igl plaid da Christi ruausig buldontameing enten vus, en tutta sabienschia, musseit, ad antruuideit in gliauter cun psalms, â cun canzuns da grazias, â canzuns spiri-

41.

tualas cun angrazgiament canteit â Diu en voss cors.

¹⁷ A tgei ca vus figeits cun igl plaid, ner cun l'oura, scha figei tut ent igl Num da nies segner Iesu Christi, engrazgiont Deus, â igl Bab tras nies segner Iesu Christi.

Euangeli si la 5. dom. suenter Boania. Math. c. 13.

Enten gletz temps: ²⁴ Ha Iesus plidau tier la turbada questa sumeglia: igl Raginauel da tschiel ei sumiglions ad in christiaun, ca semna bien sem en siu êr.

²⁵ Mo cur ils christgiauns dormeuan, scha vagnit siu inimig, ad ha semnau sarclim denter la salin, ad ei tilaus dauent.

²⁶ Mo cur l'jarua fus carschida, â vet portau frig, lura pruiet era igl sarclim.

²⁷ Igls suruients aber digl bab da casa vagninẽ tier el, â schenan segner, has bucca semnau bien sem en tiu êr? nonder ha el pia igl sarclim?

²⁸ Ad el schet ad els, igl inimig ha faig quei. Mo ils suruients schenan a gli, vol pia ca nus

42

meian, â sarcleian ora quei?

²⁹ Ad el schet, Na, perquei ca vus, cun sarclar ora igl sarclim, trageias buc er o cun el la salin.

³⁰ scheit crescher amadus ansemel antrocca sigl temps da meder â d'igl temps da meder, vi jou gir als medunz: raspeit ansemel igl sarclim auont, â ligeit enten faschinas, p'igl barschiar: mo la salin rimneit en miu clauau.

*Epistla³³ si la sis dom. suenter Boania
I. Paul. I. Thess. I.*

Frars: ² nus engrazgiein adina Deus per vus tuts, â regordein da vus enten nossas oratiuns continua-[da]meing³⁴,

³ â nus regurdein dell'oura da vossa cardienscha, â da la lauu(a)r, â charezgia, â da la cumportanza, â speranza da nies segner Iesu Christi, auont Deus, â nies bab:

⁴ Pertgei ca nus sauein, frars, â Deus chars, vossa ligida;

⁵ pertgei ca nies Euangeli tier vus ei bucca staus mai en plaids, mo er enten vartit, ad ent igl spirt soing, ad enten gronda cumpleinadat, sco

43

vus saueits, co nus essen stai denter vus, per amur da vus.

⁶ A vus esses dauentai nos suendagers, â digl segner cur vus veits priu si igl plaid enten biara tribulatiun, cun letezia digl soing spirt:

⁷ tondanauond, ca vus esses dauentai in exempel â tuts cartens enten Macedonia, ad enten Achaia.

⁸ Pertgei ca da vus ei igl plaid digl segner vegnius or, bucca mai en Macedonia, & Achaia; mo vossa cardienscha enten Deus ei rasad'ora ent tuts logs, da tal'quisa, ca nus vein bucca baseings, da plidar anqual causa.

⁹ Pertgei chels gyn sez da nus, en tgei guisa nus seien vegni denter vus, â co vus seias viulti or dils abgots tier Deus, per suruir a gli viuent, â vêr Deus:

¹⁰ â per spitgiar siu figl giu da tschiel (igl qual el ha lauentau si dils mors) Iesum, igl qual, nus ha spindrau dala strauniadat, ca vên â vegnir.

*Euangeli si la 6. Dom. suenter Boania
Math. cap. 13.*

Enten gletz temps: ³¹ ha Iesus gig

³³ Epistle

³⁴ cuntinua-meing

44

tier la turbada questa sumeglia; igl Raginauel da tschiel ei sumigliaus ad in granitsch de sinap, igl qual in Christgiaun parnet, a semna³⁵ en siu êr:
³² igl qual ei bein igl pli pitschens da tuts ils sems: mo cur el ei carscheus si, scha eis el igl pli gronds da tut las iaruas, a vên in pumer, ch'îls utschials digl tschiel vegnian, a schentan sin sia romma.
³³ In'otra sumeglia schet el ad els, igl Raginauel da tschiel ei sumagliaus ad in lauont, igl qual ina donna parnet, a mattet enten trei stera da farina, antrocca chella fó tutta lauada.
³⁴ Tut quellas causas ha Iesus plidau tras sumeglias ancunter igl pieuel, a senza sumeglias ha el plidau nauot enconter els;
³⁵ perquei ch'ei vegnig cumplanu, quei ch'ei gig tras igl prophet: schent iou vi aruer mia bucca enten sumeglias, veng â gir ora causas secretas da l'antschiatta digl mund annou.

³⁵ semma

45.

Epistola si la dom. septuagesima. S. Paul.
I. Cor. c. 9. & 10

Frars: ²⁴ saueits vus bucca, ca quels ca cuoren tiers la noda, quels cuoren tuts, mo mai in ratscheiua la pagaglia? curreit, perquei ca vus suruagnias.

²⁵ Mo tgi ca cumbatta, se schenegia da tuttas causas; â quels fan quei per ratscheiuer ina curuna ca smartschescha; mò nus per suruagnir ina ca smartschescha buc.

²⁶ Cuntut cuor jou aschia, bucca sco quel ca cuorra per ina causa malguissa; jou vreig aschia, bucca sco qual ca dat fridas ent igl luft;

²⁷ mo jou castig miu tgierp, â met sut igl suruetsch: perquei ca jou, igl qual preg ad auters, dauentig bucca mez rafidaus.

¹ Mo jou vi bucca, frars, ca vus saueias buc, ca nos babs een tuts stai sut la nebla, à tuts een i tras la mar³⁶

² à tuts een vagni battigai tras Moises, enten la nebla, ad enten la mar:

³ à chels han tuts migliau d'ina

³⁶ mer

sont spisa spirituala,

⁴ a tuts buuiu d'ina sont buuronda spirituala
(pertgei chels bueuan de quei crap spiritual, ca
vagnieua suenter els:

⁵ mo quei crap' foua Christus) mo Deus ha giu vi
da la gronda part da quels nagin plascher.

Euangeli si la Dom. Septuagesima

Math. cap. 20.

Enten gletz temps: ¹ ha lesus gig tiar sês
juuenals questa sumeglia. Igl Reginauel da
tschiel ei adual ad in bab da casa, igl qual ei ius
ora la damaun maruelg per pladir luurers en sia
vegnia.

² A cur el fò vegnius perinna culs luurers dauard
la pagaglia digl gij, sch'ha el tarmess els en sia
vegnia.

³ A cur el ma ora antuorn la tiarza hura, vaset el
auters stend sigl plaz laschents,

⁴ â schet ad els; meit er vus en mia vngnia, â
quei ca dreg ei vi iou dar â vus.

⁵ Ad els manen. Ad el ma puschpei ora antuarn
las sijs, â las nôf vras, â figet quella visa.

⁶ Entuorn las endisch aber eis el ius ora, ad ha
afflau auters stend lischents, â schet ad els
pertgei steis cau tugi lischenzi?

⁷ ad els schenan â gli: perquei ca nagin ha nus
pladiu el schet ad els, meit er vus en la mia
vegnia.

⁸ Mò cur ei fò sera, scha schet igl segner della
vegnia â siu schafner: clommi ils luurers, â dai ad
els la pagaglia, antschauent sils pli dauos
entroca sils amprims.

⁹ cur quels, ca eran plidi â las indisch vras, fouan
vegni, scha mintgin retschiert siu daner.

¹⁰ Mo cur ils amprims er vegninen, scha quittauan
els da ratscheiuer pli: mo els ratscheuenan er
scadin siu daner.

¹¹ Ad els ratschauend murmignanen enconter igl
bab da casa, â schenan

¹² quels davos han luurau mai in hura, â ti has
faig adual nus, ca vein portau la grauezgia digl
gij, â la calira

¹³ mò el respondet, a schet ad in da dels, Amig,
iou tgi fetsch buc antiert, eis bucca vegnius
perinna cun mei per in daner?

¹⁴ preing igl tiu, a va: mo iou vi dar a

48.

quest pli dauos tont sco à tgi;

¹⁵ ner poss jou bucca far quei ca jou vi? ner ei tiu eigl mals. perquei ca jou sun buns?

¹⁶ aschia uegnian ils dauos ad esser ils amprims, ad ils amprims ils dauos. Pertgei biari een clummai, mo paucs³⁷ legi ora.

Epistla si la Dom. Sexagesima S. Paul.

2. cor. c. 11 & 12.

Frars: ¹⁹ vus surfriz bugient ils schliats: perquei ca vus esses sabis.

²⁰ Pertgei ca vus cumparteits; sch'antgin vus fa dauentar suruients, sch'antgin vus scarpa, sch'antgin prenda, sch'antgin s'aulza, sch'antgin vus pitgia en la vista.

²¹ Quei gig jou per ina zanur qual sco nus fussen stai fleiuels da quella vard. Mo enten [t]gei causa ch'in ei gagliars (jou plaid quei en ina narradat) scha sun er jou.

²² Els een Hebreers jou era; els een Israliters, jou era; els een igl sem da d'Abraham, jou era;

²³ els een survients de Christi (sco in nar plaid jou) pli sun jou. Enten biaras lauurs,

49.

pli biar enten parschuns, en fridas zund fig, en mors sauents

²⁴ Dils Gidius hai jou ratschiert tschiung gadas quaronta fridas ina meins.

²⁵ Treis gadas sunt jou scudichiaus cun tortas, ina gada âcarpaus, treis gadas ei la naf rotta cû mei, gi à noig sût jou staus ent igl ault da la mar,

²⁶ sauents sin viadis, en prigels da fluss, en prigels da morders, en prigels della schlateina, en prigels da pagauns, prigels ent ils marcaus, prigels ent igl dasiert, prigels sin la mar, prigels denter fauls frars.

²⁷ Enten bregia, à stenta, enten vigliar sauents, enten fom à seit, enten giginar sauents, enten freit, à niuadat:

²⁸ senza quellas causas, ca crodan tiers dadora, miu fasch da mintgia gi, igl quittau per tut las baselgias.

²⁹ Tgi ei fleiuels, ca jou vegnig buc er fleiuels? tgi ven scandalizaus, ca jou ardig buc?

³⁰ scha jou mi sto ludar, scha mi vi jou ludar da mia fleiflezia.

³¹ Deus, aigl bab da nies segner Iesu Christ, igl qual ei semper benedius, saa, ca jou ment

³⁷ paues

50.

buc.

³² A Damasco veua igl guuernadur digl Reg Areta mess guardias ent igl marcau dils Damasceners, à mi leua pigliar:

³³ à jou sun vegnius schaus or dad ina fenestra giu pilg mir en ina canastra, à sun mitschaut or da sê mauns.

¹ sch'jou mi stoi ludar (schi bein ch'igl ei bucca nizeiuel) auncalura vi jou vagnir sin las visiuns, ad reuelations digl segner.

² Jou ancanosch in Christgiaun en Christo, igl qual ei auont quatordisch ons (schel seig staus ent igl tgierp, ner or digl tgierp, jou sai buc, Deus saa) vegnius traigs antroc'ent igl tierz tschiel.

³ A jou sai ca quei Christgiaun (schel seig staus ent igl tgierp, ner or digl tgierp, sai jou buc; Deus sâ)

⁴ ei vegnius traigs ent igl paradis: ad ha vdiu plaids zupaus, igls quals nagin Christgiaun pò plidar.

⁵ Da quei mi vi jou ludar: mo da mei, vi jou bucca ludar, auter ca enten mias fleiflezgia.

⁶ Pertgei scha ge jou mi les ludar, scha vagnis jou buc ad esser nars: Pertgei ca jou vagnis à

51.

gir la vardad. Mo jou mi rateng, perquei ca nagin tegnig mei pli ca quei chel veza, ca jou sun, ner chel auda da mei:

⁷ à per quei ca la grondezia dellas reuelatiuns mi aulzen buc, scha mi ei sei dau in vuelg enten mia carn, in Aungel da satanas, chel mi dettig fridas

⁸ sin quei hai jou rogau treis gadas nies segner, ca quel tilig nauend da mei.

⁹ Ad el ha gig â mi, à tgi ei auonda mia grazia(s) pertgei la vertit ven cumplanida enten la fleiflezgia. Cunt[u]t vi jou mi bugient ludar enten mias fleiflezias, perquei ca la vertit da Christ stettig enten mei.

Euangeli si la Dom. Sexagesima

luc.³⁸ 8.

Enten gletz temps: ⁴ cur chei vagnit ansemel biar pieuel, à festginanen or dils marcaus tier lesum, ha el gig tras ina sameglia:

⁵ in samnader ei jus ora per samnar siu sem: ad ent igl samnar, ei ina part curdau sper la via à, vagnit tschapitschaut sut, ad ils vtschals digl tschiel igl

³⁸ lub.

52.

maglianen si:

⁶ ad in'otra part ei curdau sin igl platêr, à cur el carschet si, eis el saccaus, pertgei chel veua bucca bletsch.

⁷ Ad in outra part ei curdau denter las spinas, à las spinas carschenan si ansemel, ad igl stenschantanen

⁸ ad inn'otra part ei curdau en buna tiarra; à carchuiu si, à portau tschient dubels frig. Cur el schet quei, clommà el, tgi cha vreglias dad'vdir, audig.

⁹ Mò sês juvenals igl spianen, à schenan, tgei sumeglia quei seigi?

¹⁰ ad el schet à vus ei dau da sauer ils secrets digl Reginauel da Deus: mò â ils auters enten sumeglias; perquei chels vasend vezan bucca, ad vdint, antalligien buc.

¹¹ Mo quest ei la sumeglia igl sem ei igl plaid da Deus.

¹² Aber quels sper la via, een quels ca audan; â lura vên igl giauel, à prend nauent igl plaid or da lur cors, perquei chels creien buc à vegnian bucca salfs.

¹³ A quels silg crap, een quels, igls quals cur els han vdiu, scha prenden els si igl plaid cun letezia à quels han nagina ra-

53

gisch; els crein mai per in temps: à digl temps digl ampruament croden ei giu.

¹⁴ Mò quei chei curdau denter las spinas, een quels ch'han vdiu; mo van, à vegnian digls quittaus, à dellas richezgias, à dils dalegs della vitta stenschantai, à portan bucca frig.

¹⁵ Mo quei en buna tiarra, een quels ch'auden igl plaid, ad igl rategnian enten bien ad aung pli bien cor, à portan frig cun patientia.

Epistla si la dom. Quinquagesima. S.

Paul. I. cor. c. 13

Frars: ¹ ch'iou plidas cun liungas da(s) christgiauns, à dad'Aungels, ad hai bucca la charezgia, scha sun iou dauentaus in metal (oder³⁹ bruns) ca tunna, ad ina sgiella ca suna.

² A scha iou vees la prophetia, à saues tut ils secrets, à Kunsts, à ves tutta cardienscha, tondanauond ch'iou podes ils cuolms ruchigiar, à vess la charezgia buc, scha sunt iou nuot.

³ A scha iou partgis ora tut mia rauba per viuentar ils paupers: à scha iou dess

³⁹ ad'; = oder, cf. p.8,12(2x).13(2x) etc.

(54.) miu tgierp per schar arder, ad hai bucca la charezgia, scha nizegia quei à mi nuot.

⁴ La charezgia ei cumparteiula⁴⁰, migeiula; la charezgia ei bucca scuida, ella fa nauotta schliet, la scuflenta bucca si, ella ei bucca scuida, ella fa nauotta schliet, sa scuflenta bucca si;

⁵ ella ei bucca loscha⁴¹; anguera bucca igl siu, ella sa vila buc, ella partraggia bucca mal:

⁶ ella sa legra bucca della malgistia, mo sa legra della vardat:

⁷ Ella surfiera tut, crei tut, ha speranza da tut, vartescha tut.

⁸ La charezgia mai na vên igl meins; scha giè las prophetias vegnien à vegnir cassadas, ad ils lungaigs vegnien à calar, â ils Qu[i]nts vegnien ad'ir en nuot.

⁹ Pertgei per part sauein nus, à per part prophetizein nus.

¹⁰ Mo cur la perfeggiadat vên â vegnir, lura vên quei ch'ei mai per part vegnir cassau?

¹¹ Cur jou era in affond, scha plidaua jou sco in affont, ad fuò sabis sco in affond, à patertgiaua sco in affond: mo cur

(55) iou sun vegnius in hum, schi hai iou mess davent quei ca fova dad'affont.

¹² Pertgei ca nus vasein ussa tras in spiegel, in plaid schgir: lur aber da vist'en vista. Ussa ancanusch iou mai per part, mo lura veng iou ad ancanoscher vual, sco iou sun anconaschius.

¹³ Mo ussa rumognian questas treis causas, cardienscha, speranza, charezgia; mo la pli gronda da quellas ei la charezgia.

Evangelii si la dom. Quinquagesima Luc. 18.

Enten glez temps; ³¹ ha Jesus priu tiers el ils dudesch, ad ha gig ad els: mira nus mein_si en Jerusalem, ad ei vên à vegnir cumplanu tut quei chei scrit tras ils prophets digl figl digl christgiaun.

³² Pertgei el vên à vegnir surdaus ent ils mauns dils pagauns, à vên à vegnir sgammiaus, à gesliaus, à spidaus.

³³ A cur els igl vegnien à vên gesliau, sch'igl vegnien els à mazar: ad igl tierz gi ven el à lavarsi.

³⁴ Ad ei han de quellas

⁴⁰ cumparteiule

⁴¹ bucea lescha

56.

causas nauotta entelleig. A quei plaid era zupau
adels antalgieuan bucca quei ca foua gig.

³⁵ Mo ei dauentau cur chel vegnit vi tier Iericho,
scha saseua in tschieg sper_la via à rogaua
l'almosna.

³⁶ A cur el vdè igl pievel mont speras vi, scha spià
el tgei quei fuss.

³⁷ Ad ei han gig à gli, ca Iesus da Nazareth
passas speras vi.

³⁸ Ad el clomma, à schet, Iesus ti fig(e)l da Daud,
preing puccau da mei.

³⁹ A quels ca mauan auont, igl turziauan, chel
cuschess. Mo el clommaua pli à pli fig; ti figl da
Daud preing poccau de mei;

⁴⁰ mo Iesus stet tgiau, à commonda chel vegnit
manaus tiers el. A cur chel fuo vegnius nau tiers,
ha el spiau, ad ha gig.

⁴¹ Tgei vol ca jou fetschig à tgi? mo el schet,
segner, ca jou vezzig.

⁴² A Iesus gi à gli, ratscheiue la vasida, tia
cardienschia ti ha faig salfs.

⁴³ Ad el retschauet ladinameing la vasida, à maua
suentar à gli, ludont Deus. A tut igl pieuel, ca
veua viu quei, deua laud à Deus.